

херсонці продавали створені власноруч мотанки-опудала. Не залишилося жодної.

У назву вистави винесені рядки з вірша Людмили Горової «Враже», написаний 22 квітня 2022 року, а згодом покладений на музику гуртом «Енджі Крейда». А починається вистава з щемливої пісні «Як ти, Херсоне?» музичного

гурту «Спів братів». Дія відбувається в затопленій квартирі херсонки (художниця створила басейн, по щиколотку залитий водою), що заставлена коробками з гуманітарною допомогою, яку дістала для жінки сусідка-волонтерка. Нині Херсонський театр репетирує у Миколаєві дві нові вистави і ще три – відновлює у Миколаєві та Києві.

Миколайчук на сцені

Вікторія Котенок

Іван Миколайчук захоплює багатогранністю свого таланту: актор, режисер і сценарист. А от про Миколайчука як драматурга мало хто знає. І це не дивно, адже написав він лише одну п'єсу (збереглася не повністю, деякі сторінки рукопису було втрачено) – «Живий хрест у мертвій діброві», яка увійшла до книги «Іван Миколайчук. Сценарії», виданої у 2008 році. Написав її в 17-річному віці (1958 р.), коли працював актором у Чернівецькому музично-драматичному театрі ім. Ольги Кобилянської. А почав пробувати себе у письменстві за порадою свого вчителя Володимира Сокирка, коли навчався у театральній студії при театрі. Викладач казав, що «у своїх бажаннях, фантазіях, мріяннях» люди завжди більш досконаліші, тому радив записувати їх: «... і ви побачите, як з окремих зусиль душі, її поривів складається власне розвиток людини. Ви ясніше відчуватимете цей розвиток, уявлятимете його кінцеву мету...»¹. З цих записів, пригадує він, і виникла потреба написати якийсь цілісний твір.

Кажуть, що на написання Івана надихнула реальна історія про закоханих хлопця і дівчину з сусіднього села, які покінчили життя самогубством через те, що батьки були проти їхнього шлюбу. «Живий хрест у мертвій діброві» назвали місце, де їх поховали.

Працювати над п'єсою було цікаво, але написання нелег-

«Янгол щастя» за мотивами п'єси Івана Миколайчука «Живий хрест у мертвій діброві»

Режисерка Наталія Лінник

Художниця Світлана Заїкіна

Хореографія Світлани Дядюн

Музичне оформлення Ірини Бонковської

У ролях: Олександр Сердюк (дорослий Іван, Деонізій), Анастасія Потурнак (доросла Марічка, Савета), Володимир Сінельников (молодий Іван, Климент), Ганна Бубенщикова (молода Марічка, Мирослава), Роман Скорик (Василько), Ірина Прядун (Василина), Галина Татуревич (Іонела Флореску, дружина адвоката), Андрій Непийвода (хлопець, жандарм), Олександр Дорошенко (хлопець, помічник жандарма), Оксана Дем'янів (дівчина), Ольга Піль (дівчина).

Прем'єра – 29 вересня 2023 року

Київський академічний театр українського фольклору «Берегиня»

Анастасія Потурнак, Олександр Сердюк, Роман Скорик та Ірина Прядун у виставі «Янгол щастя». Режисерка Наталія Лінник. Київський театр «Берегиня». Фото Андрія Мінтенка.

ко давалося. Про це він писав у листі своєму другові Мірчі Мінтенку: «Я сьогодні думаю закінчити п'яту картину. Але уяви, яка моя праця стримана, крім тебе про це ніхто не знає, і я один повинен усе обдумувати і писати. І ні з ким порадитись. Часом мені здається, що я зовсім не туди вліз у життя. І знову обдумую свої кульмінаційні точки. Дуже важко, багато часу я не можу віддавати своїй сторонній праці, тому що в театрі ще більше справ»². За спогадами цього товариша, у той час Іван виношував задум п'єси про українських січових стрільців, а також написав п'єсу «Сім снопів... вітру» (рукопис не зберігся).

І хоч це перший драматичний твір Миколайчука, однак він приваблює цікавим сюжетом, яскраво виписаними характеристиками персонажів та етнографічними деталями, чітко вибудованими діалогами, які написані діалектною мовою. У ньому прочитується любов автора до природи, до землі. Дія відбувається в буковинському селі, коли воно було підпорядковане Румунії, а головними героями є юна закохана пара – Климент і Мирослава, яким не дають бути разом жадібні батьки хлопця. П'єса на побутову тематику, але автор, хоч і ненав'язливо, але цілеспрямовано піднімає тему національної свободи, визвольної боротьби українців за свою незалежність. Адже батьки дівчини Деонізій і Савета стали повстанцями проти румунської влади, були ув'язнені і загинули.

Через 65 років від дати написання твір ризикнув поста-

¹ Брюховецька, Л. Іван Миколайчук. К.: Вид. дім КМ Академія, 2004. С. 171.

² Невідомі листи Івана Миколайчука. Кіно-Театр, 2006. №3. С.22.

вити колектив Київського театру українського фольклору «Берегиня», який останні роки з неабияким пієтетом ставиться до постаті Івана Миколайчука. По-перше, театр міститься недалеко від будинку, де мешкало подружжя Миколайчуків, і до останнього колектив підтримував стосунки з дружиною актора, яка торік померла. По-друге, їхня вулиця носить ім'я актора. А ще однією з перших постановок театру за нового керівництва стала містична драма «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського. Як відомо, однойменний фільм Сергія Параджанова приніс Миколайчуку світове визнання.

На постановку була запрошена режисерка Наталія Лінник. Вона має великий досвід роботи з дітьми, студентами, акторами-початківцями. «Янгол щастя» – її перша робота на професійній сцені. Вона ж написала інсценівку. Вистава є компіляцією п'єси «Живий хрест у мертвій діброві» та історій із особистого життя актора. Режисерка провела паралелі між двома історіями взаємного і сильного кохання – Климента і Мирослави з п'єси та Івана і Марічки, яким судилося 25 років прожити разом.

А починається ця лірично-музична драма з аудіозапису, на якому чути голос Івана. Він читає вірша і вже від початку налаштовує на поетичне дійство. Далі на сцені з'являються Іван і Марічка, які святкують срібне весілля, зізнаючись у коханні один одному, даючи клятви вічної любові. Потім іде флешбек: публіка бачить молодих акторів, які щойно познайомилися в Чернівецькому театрі. Колеги їх тоді жартома називали Ромео і Джульєттою, а вони ніжно зверталися один до одного Миця і Нуцко. Молодий актор розповідає про п'єсу, яку він почав писати, і дійство плавно переходить до села на Буковині, де у сім'ях двох друзів – Деонізія та Василька – народилися діти.

Батьки вирішили на знак дружби заручити своїх дітей, як в давнину це робили їхні предки. Але діти познайомилися лише, коли стали дорослими. Деонізію очолював рух українських повстанців, його було ув'язнено і заслано разом з сім'єю до в'язниці в Румунії. При втечі батьки Мирослави загинули, а її прихистила родина адвоката. Саме вона привезла дівчину в її рідне село. Батьки Климента про заручини нічого йому не розповідали, і коли постало питання чесності, свободи та грошей, вони обрали останнє. Утім, долю не можна обманути. Діти, всупереч обставинам, знайомляться і закохуються один в одного. «Мабуть, янгол нас звів», – каже Мирослава. «Ні, сам Бог», – каже Климент.

Саме великий мальований янгол на заднику сцени, в крила якого закутуються закохані пари, і є центральним елементом художнього оформлення вистави. У постановці використано багато рідкісної народної музики (живої й у запису) і танців. Зокрема, звучать пісні, які любило співати подружжя Миколайчуків. Авторка музичного оформлення Ірина Бонковська використала два диски з буковинськими піснями у виконанні Марічки Миколайчук. Режисерка вирішила зробити фінал щасливим, тож вистава звучить як ніжна, щемлива серенада чистому і вірному коханню, справжнім почуттям.

Підробка

Олександр Саква

«Інший Франко»

Режисер Ігор Висневський

Сценаристи Дмитро Наумов, Тарас Боровик

Оператори Андрій Миронюк, Тетяна Дудник

У ролях: В'ячеслав Довженко, Ахтем Сеїтаблаєв, Надія Левченко, Яна Коверник, Ірина Кудашова, Максим Донець, Роман Куліш, Андрій Федінчик, Лілія Юськевич.

Саундтрек до фільму – українську народну пісню «Розпрощався стрілець» – виконав гурт «Пікардійська терція».

Кінокомпанія Ganza Film, Україна, 2021.

Після виходу стрічки в прокат, режисер фільму Ігор Висневський, відбиваючись від кирилової критики, пролив світло на процес його створення. Це варто уваги. (Орфографія журналу «Локальна історія» збережена).

«Моя дипломна короткометражка «Слово» – про Розстріляне відродження. Вона здобула кілька нагород за кордоном. Після першого успіху я отримав пропозиції працювати в цьому жанрі. 2018 року продюсер Дмитро Кравченко запросив мене у проекти про Северина Наливайка, Євгена Грицяка і Петра Франка. На момент пітчингу в Держкіно був готовий сценарій тільки до Грицяка. Попри це, всі три фільми отримали фінансування. Це дещо насторожило. Але я погодився взятися за кіно про Франка. Коли побачив сценарій, захопився за голову. Сценаристи (Тарас Боровик і Дмитро Наумов раніше працювали над стрічками «Свінгери» та «Свінгери-2») пишались тим, що написали його за тиждень. Але текст був нікудишній. Віталій Малахов (художній керівник Театру на Подолі, помер 2021 року, у титрах фільму вказаний як другий режисер), який мав працювати разом зі мною, відмовився від зйомок. Радив мені вчинити так само. Та я вирішив, що зможу витягнути цей проект.

Я покликав крутих акторів, сподіваючись, що вони допоможуть вплинути на продюсерів. Це спрацювало, й ми взяли за сценарій. Переписували його вже на знімальному майданчику, тому структуру історії виправити не могли. Але зміни можна помітити у діалогах: часом вони класні, іноді – на рівні «Свінгерів».

Авжеж, за 30 мільйонів можна було зробити краще. Але цих грошей на майданчику і не було. Потім мені дорікали, що не вклався у відведений бюджет. Хоч за документами зйомки мали тривати 40 днів, насправді все вклялося у 20. Все ж художники та костюмери зробили неймовірно – картинка вийшла хороша. Врешті я пішов з проекту. В монтажі й постпродакшені участі не брав. Хоч міг би виправити ляпи – графіті, штучні квіти тощо. Я ж знав, де були проблеми.

На прем'єру мене запросили за два дні. Я відмовився йти.